

Lausunto koskee hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Suomen suurimpina eläinlääkinnän alan toimijoina näemme tarpeelliseksi ottaa kantaa lakiuudistukseen. Yhteensä palveluksessamme on 425 eläinlääkärinä, 1039 klinikkaeläinhoitajaa ja 77 muuta eläinalan ammattilaisia, joiden osaamista on hyödynnetty tämän lausunnon muotoilussa. Lisäksi konsernissamme toimii eläinten hyvinvoinnin asiantuntijana toimiva eläinlääkäri.

Kiitämme, että lakiesitys on tuomassa eläinten hyvinvoinnin sääntelyä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämisen suuntaan, mikä vastaa aiempaa paremmin yleistä käsitystä nykypäivän eläinten hyvän kohtelun vaatimuksista ja huomioi myös kansainvälisen eläinsuojelun kehityksen.

Erittäisen tärkeänä näemme, että laissa huomioidaan jatkuvasti lisääntyvä tutkimustieto eläinten hyvinvoinnista, käyttäytymistarpeista ja kivun aistimisesta. Lainsäädäntöä on tämän osalta myös tärkeää saada päivitettyä riittävän usein. Näemme myös tärkeänä, että uudella lailla tavoitellaan hyvinvointivalvonnan kehittämistä ja sen konkreettisia työkaluja.

Haluamme nostaa esiin, miten suuria vaikutuksia eläinten hyvinvoinnilla on yhteiskuntaan. Hyvinvoivat eläimet, hyvä eläinten terveys ja ihmisten terveys liittyvät tiiviisti toisiinsa Yhteinen terveys (One health) -periaatteen mukaisesti. Perusteltuun tietoon perustuva hoito auttaa eläimiä pysyvään terveempinä ja johtaa esimerkiksi siihen, että mikrobilääkkeiden käyttö vähenee. Näin voimme hidastaa mikrobilääkeresistenssin kehittymistä, joka on merkittävä uhka kaikkien terveydelle.

Laki ei toki yksin paranna eläinten hyvinvointia. Lain toteutuminen vaatii myös asennepäivitystä, tiedotusta, laadukasta valvontaa ja riittäviä resursseja. On myös tärkeää, että eläinsuojelutyöhön osallistuvien viranomaisten osaaminen on riittävällä tasolla.

Koska toimimme eläinten hyvinvoinnin asiantuntijoina, tuomme tässä lausunnossa esiin asioita tutkitun tiedon ja eläimen hyvinvoinnin näkökulmasta. Listaamme tässä yksittäisiin pykäliin liittyviä näkökantojamme. Pieneläimet ovat asiantuntijuutemme ydintä, joten tästä syystä keskitymme lausunnossamme pääosin pieneläimiä koskeviin asioihin.

1 § Lain tarkoitus

Lakiehdotuksessa tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia. Tätä kirjausta tulisi täsmentää siten, että tarkoituksena olisi hyvinvoinnin varmistaminen.

6 § Yleiset periaatteet

Pidämme hyvänä, että laki perustuisi ajatukseen eläimen itseisarvosta. Itseisarvon käsite olisi mielestämme hyvä olla mukana lakitekstissä eikä vain perusteluissa.

Eläimet ovat tuntevia ja kokevia yksilöitä, tämä tulee huomioida kaikessa eläinten kohtelussa.

Eläimen kohtelussa tulee arvioida eläinyksilön näkökulmasta fyysiset ja psyykkiset tarpeet sekä kokemus myönteisistä ja kielteisistä tunteista.

8 § Eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset

Sallittujen eläinten listat ovat mielestämme tärkeitä. On tärkeää varmistaa, että jokaiselle eläinlajille voidaan taata hyvät olosuhteet, osaava hoito sekä mahdollisuus hyvään terveyteen sekä sairaanhoitoon.

11 § Vastuu eläinten hyvinvoinnista eräissä tapauksissa

Pidämme tärkeänä, että laissa erikseen mainitaan, ettei alle kuusitoistavuotias saa olla yksin vastuussa eläimen hyvinvoinnista. Tärkeä kirjaus on myös aikuisen vastuu siitä, ettei lapsi kohtele eläintä 13§ vastaisesti. Tämän pykälän avulla voidaan korostaa sitä, että eläin ei ole lelu.

12 § Kohtelun yleiset vaatimukset

Rauhallinen kohtelu, lajinmukaisen käytöksen hyödyntäminen ja totuttaminen ovat erinomaisia kirjauksia. Positiivinen vahvistaminen tulee mainita myös tässä kohdassa ensisijaisena toimintatapana.

Lakiehdotuksessa on kirjattu hyvin myös se, että käsittelyyn tottumattomuus tulee huomioida käsittelyssä.

Tämän pykälän tulisi myös varmistaa, että vieroituksesta aiheutuu emolle ja jälkeläiselle mahdollisimman vähän haittaa. Eläinlajikohtaiset hyvät toimintatavat tulisi määritellä tarkasti asetuksessa.

Nuorten eläinten sosiaalistamisella on merkittävä vaikutus eläimen kokonaishyvinvointiin, joten sen tärkeyttä tulee korostaa.

13 § Kielletty kohtelu

On tärkeää, että asetuksella annetaan tarkempia ohjeita siitä, mikä on kiellettyä kohtelua, jotta kansalaiset voivat hahmottaa paremmin lain asettamia vaatimuksia.

Kiellettyä kohtelua tulisi olla kaikenlainen harrastustoiminta, josta aiheutuu eläimen terveydelle tai hyvinvoinnille merkittävää haittaa. Eläinsuojelulain tulee mennä harrastustoiminnassa toiminnan omien sääntöjen edelle eikä eläin saa vahingoittua pitkällä tai lyhyellä välillä henkisesti tai ruumiillisesti. Tämän tulee koskea myös kohde-eläimiä.

Lain ei tule sallia elävien selkärankaisten eläinten syöttämistä hoidossa oleville eläimille.

14 § Sukupuoliyhteys eläimen kanssa

Kannatamme pykälän sisältöä sukupuoliyhteyden kieltämisestä.

15 § Eläimille tehtävät toimenpiteet

Leikkaus tai muu kipua tai kärsimystä aiheuttava toimenpide tulee olla sallittua tehdä eläimelle vain, jos se on eläimen hyvinvoinnin kannalta perusteltua. Sallitut toimenpiteet tulee olla selkeästi määritetty ja menetelmien mahdollisimman vähän kipua ja kärsimystä aiheuttavia.

16 § Toimenpiteiden tekijä ja kivunlievityksen käyttö

Kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä tulee aina käyttää tehokasta kivunlievitystä sekä toimenpiteen aikana että sen jälkeen riittävän pitkän ajan.

Lievää ja hetkellistä kipua aiheuttavat tilanteet, joissa kivunlievitystä ei vaadita, tulee olla selkeästi listattuna ja listaa tulee aktiivisesti päivittää uuteen tietoon pohjautuen. Kunkin toimenpiteen yhteydessä käytettävä kivunlievitys ja toimenpiteen tekijän koulutus ja pätevyys on tärkeää määrittää asetuksessa.

Kaikille eläimille tehtävien toimenpiteiden tulee olla hyvin perusteltuja ja vaihtoehtoja tulee valita vähiten kipua aiheuttava.

Erilaisia hoitoja kuten hammashoitoja, fysioterapiaa tai akupunktiota tarjoavien henkilöiden pätevyys ja sallitut laitteet tulisi määritellä asetuksella. Jos toimenpiteen suorittaa ilman laillistettua tutkintoa oleva henkilö, tulee valvoa, ettei eläimen omistajalle anneta perusteettomia lupauksia hoitojen tehosta. Virheellinen tieto esimerkiksi hammashoitoihin liittyen voi estää eläimen avunsaannin, jolloin tila voi pahentua ja eläin joutuu kärsimään kivuista.

18 §. Kielletyt välineet ja laitteet

Listaus kielletyistä välineistä ja laitteista on tärkeä. On hyvä, että niitä ei saa tuoda maahan, valmistaa, myydä tai *markkinoida*, luovuttaa, käyttää eikä pitää hallussa. Listaa tulee päivittää riittävän usein ja mainita selkeästi, että kyse on esimerkeistä eikä kattavasta listasta.

Koirien piikkipannan käyttö tulee kieltää yksiselitteisesti eikä sallia lyhyitäkään pyöristettyjä piikkejä. Näin käyttökiellon valvominen on mahdollista ja laki ei tältä osin jättäisi varaa tulkinnoille. Sähköpannat ja muut eläimeen kiinnitettävät ja sähköiskun antavat laitteet tulee kieltää, kuten lakiehdotukseen ollaan kirjaamassa.

20 § Hoidon yleiset vaatimukset

On hienoa, että fyysisistä tarpeista huolehtimisen lisäksi myös eläimen henkisestä hyvinvoinnista huolehtiminen on kirjattu lakiehdotukseen. Uusi vaatimus siitä, että eläimellä tulee olla mahdollisuus toteuttaa tiettyjä olennaisia käyttäytymistarpeitaan, on tärkeä. Tämän tulee sisältää myös tarpeet leikkiin, säännölliseen liikuntaan, ympäristön tutkimiseen ja ruokailukäyttäytymiseen.

Lakiin tulee sisällyttää, että pelkkä oireiden hoito ei riitä, vaan ongelmien syy on selvitettävä ja poistettava. Tästä esimerkkinä käyttäytymishäiriöt ja muut heikosta hyvinvoinnista kertovat oireet.

21 § Ruokinta ja juotto

On selvää, että eläimiä ei tule pitää olosuhteissa, joissa edes niiden perustarpeista ei voida huolehtia. Nisäkkäiden ja lintujen pysyvissä pitopaikoissa tulee olla jatkuvan juomaveden vaatimus ilman poikkeuksia. Ehdoton sääntö on valvonnankin kannalta välttämätön. Muutaman kerran päivässä tapahtuva tarkastaminen ja juottaminen eivät riitä varmistamaan, ettei eläin koe janoa, vaikka jäätä tai lunta olisikin tarjolla.

23 § Sairas tai vahingoittunut eläin

On tärkeää kirjata, että hoitotoimenpiteisiin tai hoidon hankkimiseen on ryhdyttävä viipymättä, kun eläimen sairaus tai vamma on havaittu ja sen laadusta ja vakavuudesta on saatu riittävä selvyys. Eri tahojen ilmoitusvelvollisuus rikkomuksista on tärkeä ja hoitamatta jättämiseen tulee puuttua.

Olisi hyvä, jos asetuksella voitaisiin antaa lista esimerkkisyistä, joita tulee hoitaa eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Esimerkkejä voisi olla muun muassa parodontiitti, nivelsairaudet, ylipaino ja allergiat. Tämä listaus auttaisi eläinlääkäreitä määrittämään ilmoitusvelvollisuutta valvontaeläinlääkärille.

25 § Eläinjalostus

Eläinjalostuksella tulee pyrkiä elinvoimaisten, toimintakykyisten ja hyvinvoivien eläinten tuottamiseen. Pyrkimys terveiden eläinten tuottamiseen ei ole riittävä, vaan on turvattava eläinten kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Ulkonäkökeskeinen jalostus on tullut tiensä päähän ja jalostuksen suuntaa täytyy muuttaa usealla eläinlajilla esimerkiksi koirilla, kissoilla, kaneilla. Jalostuksessa eläimen fyysinen ja psyykinen terveys on asetettava etusijalle ja on tärkeää, että kärsimystä aiheuttavaan jalostukseen puututaan entistä tehokkaammin.

Me eläinlääkärit näemme arjessamme vastaanotolla ihmisen aikaan saamien eläinten terveysongelmien aiheuttaman kärsimyksen eläimelle. Yksilön oireita voidaan helpottaa eläinlääkärin hoidolla, mutta eläinlajin tai rodun laajempaa ongelmaa pelkkä oireiden hoito ei paranna.

Jalostuksen seurauksena syntyvien eläinten tulisi kyetä ominaisuuksiensa puolesta liikkumaan, käyttämään aistejaan ja käyttäytymään kyseiselle eläinlajille tyypillisellä tavalla. Lain perusteluissa olisi hyvä olla esimerkkejä merkittävää haittaa aiheuttavista ominaisuuksista, joita olisivat:

- Liioitellun lyhyt kuono ja siitä johtuen rakenteellisesti ahtaat hengitystiet
- Liialliset ihopoimut
- Silmien tai silmäluomien epänormaali koko ja muoto
- Raajojen virheasennot
- Epänormaali purenta
- Pysyvä aukile kallon luissa
- Tuki- ja liikuntaelimistön sairaudet ja viat
- Vakavat käyttäytymishäiriöt
- Aistipuutokset, kuten synnyynnäinen tai etenevä sokeus ja kuurous

Jos sairaudesta tai viasta kärsivän eläimen hyvinvoinnin turvaaminen edellyttää esimerkiksi kirurgisia korjaustoimenpiteitä tai eläimen jatkuvaa tai usein toistuvaa lääkitsemistä, voidaan tilaa pitää säännöksessä tarkoitettuna merkittävää hyvinvointihaittaa aiheuttavana muutoksena.

Roduille, joilla on merkittäviä terveysongelmia, voisi tulla vaatimukseksi jalostustarkastuksen läpäiseminen. Asiantuntijatyöryhmän tulisi määrittää jalostustarkastuksen kriteerit, esimerkiksi korkein sallittu sukusiitosaste. Arvioimisen tulee pohjautua tutkittuun tietoon ja varovaisuusperiaatteeseen.

Eläinlääkäreille säädettävä ilmoitusvelvollisuus perinnöllisten vikojen takia kissoille ja koirille tehdyistä toimenpiteistä on tärkeä uudistus eläinjalostuksen valvonnan mahdollistamiseksi. Rekistereiden tulee olla konkreettinen työkalu, jonka avulla voidaan aidosti parantaa eläinten hyvinvointia jalostustyössä. Asetuksella tulee määrittää missä tapauksissa eläintä ei tule käyttää jalostukseen tai on muilla toimenpiteillä varmistettava emon ja jälkeläisten hyvinvointi.

Jalostukseen ei tule käyttää eläimiä, jotka eivät kykene perinnöllisen ominaisuuden tai sairauden takia lisääntymään (astutus, tiineys, synnytys, jälkeläisten hoito) luonnollisesti tai jonka hyvinvoinnille lisääntymisestä todennäköisesti aiheutuisi keskimääräistä suuremmalla riskillä haittaa.

Jalostukseen ei saa käyttää:

- eläintä, joka ei ruumiinrakenteensa takia kykene synnyttämään jälkeläisiään ilman keisarinleikkausta
- eläintä, jonka jälkeläisten suuri koko tai rakenteelliset ääripiirteet estävät luonnollisen synnytyksen
- eläintä, jonka perinnöllinen ominaisuus estää normaalin astumiskäyttäytymisen.
- eläintä, joka ei salli astumista ilman väkisin paikallaan pitämistä

Kiellettyä tulee olla sellainen eläintenpito, jossa eläimet lisääntyvät keskenään jatkuvasti tai suunnittelemattomasti ja josta aiheutuu selkeää haittaa eläinten hyvinvoinnille.

On tärkeää, että asetuksella annettaisiin lisäksi säädöksiä koskien nisäkkäiden hallitsematonta lisääntymistä, jotta pystytään puuttumaan tehokkaammin sekä populaatiokissojen ongelmiin että pentutehtailuun. Tähän tuo apua myös koirille ja kissoille pakolliseksi määrättävä tunnistusmerkintä ja rekisteröinti.

Olemme varsin huolissamme kasvatustyön ohessa tapahtuvasta pentutehtailusta, niin sanotuista välipentueista. Näkemyksemme mukaan rekisteriin tulisi merkitä syntyvien pentujen vanhempien mikrosirut, jotta välipentueita voitaisiin ehkäistä.

26 § Löytöeläimet

Löytöeläinten kuljetukseen tulee löytää ratkaisu, ettei eläimiä hylättäisi pitkien välimatkojen takia. Tässä voisi kunnan kuljetusvelvollisuuden lisäksi mahdollisesti hyödyntää vapaaehtoisin pohjautuvaa Vapepa-tyyppistä toimintatapaa.

Löytöeläinten 15 päivän säilytysaika on hyvä asia. On tärkeää, että hoitoloita veloitetaan etsimään löytöeläimelle kotia aktiivisesti.

29 § Avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläimen hoito

Luonnonvaraisten eläinten hoitoa koskevien säännösten täsmentäminen on hyvä asia. Kunnalla olisi hyvä olla velvollisuus huolehtia lopetuksen lisäksi myös hoidon tarpeen arvioinnista ja ensiavusta. Ensiapua tulisi antaa niille eläimille, joiden hyvinvointi voidaan turvata myös tulevaisuudessa. Tässä tulee huomioida erityisesti uhanalaisuusluokitus. Lakiehdotuksessa mainittu lyhytaikainen haltuunotto tulee määrittää tarkasti, esimerkiksi vuorokausi.

33 §. Pitopaikan yleiset vaatimukset

Eläinten hyvän hoidon ja kohtelun lisäksi nykypäivänä on huomioitava myös mahdollisuus lajityypilliseen käyttäytymiseen.

39 § Koiran- ja kissanpentujen tuontikielto

Pentutehtaista peräisin olevien kissojen ja koirien kauppaa estävät säännökset ovat hyviä. Lakiehdotuksen mukaan alle kuuden kuukauden ikäisen koiran- ja kissanpentun tuonti Suomeen on kielletty, jos tarkoituksena on myydä pentu Suomessa edelleen kahden kuukauden kuluessa tuonnista. Arviomme mukaan kuuden kuukauden ikäraja ja kahden kuukauden karenssi mahdollistaa vielä merkittävästi pentukauppaa, jonka takia aikarajoja tulisi tarkastella vielä uudelleen tai että aikarajojen nopea muuttaminen olisi mahdollista asetuksella käytännön kokemusten pohjalta.

Pidämme hyvänä 73§:ssä tullille ehdotettua toimivaltaa tuontikiellon valvonnassa.

40 § Koirien ja kissojen myynti-ilmoitus sekä 41 § Eläimen luovutuksen yhteydessä annettavat tiedot

Pidämme hyvänä, että lakiehdotukseen on kirjattu vaatimuksia koirien ja kissojen myynti-ilmoituksen sisällöstä ja eläimen luovutuksen yhteydessä annettavista tiedoista. Tämän avulla voidaan puuttua pentutehtailuun sekä taata uudelle omistajalle riittävät tiedot eläimeen liittyen.

45 § Eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäminen

Kilpailuissa ja harrastustoiminnassa käytettävien kohde-eläinten pito-olosuhteita ja kohtelua tulee säännellä ja valvoa tarkemmin niiden hyvinvoinnin varmistamiseksi.

Luolakoirakokeet elävällä ketulla tulee kieltää ja seurata muiden maiden esimerkkiä vaihtoehtoisten, kohde-eläimiin perustamattomien menetelmien, käytössä. Muiden kohde-eläimiä vaativien lajien osalta kuonokopan käyttövelvollisuutta tulisi arvioida muiden toimien ohella, jotta välttyttäisiin kohde-eläimen vahingoittumiselta.

Pidämme tärkeänä, että kilpailutoiminta, jossa käytetään kohde-eläimiä, on ilmoituksenvaraista ja toimintaa valvotaan.

46 § Ilmoituksenvarainen eläinkilpailujen järjestäminen

Taloudellisten intressien ja ihmisten usein vahvan kilpailuvietin vuoksi on tärkeää, että harrastus- ja kilpailutoiminnassa korostetaan eläinten hyvinvoinnin ensisijaisuutta. Tämän takia on hyvä määrittää mitkä eläinkilpailut ovat ilmoituksenvaraisia ja siten tehokkaammin valvottavia.

48 § Kilpailueläinlääkärin tehtävät ja pätevyys

Pidämme tärkeänä, että kilpailueläinlääkärillä olisi edelleen merkittävä rooli eläinten hyvinvointilain toteutumisen valvonnassa. Toki omavalvonnan kehittäminenkin on hieno ja kannatettava asia. Hyvinvointilain ensisijaisuutta verrattuna kilpailun omiin sääntöihin, on tärkeää korostaa.

Kilpailueläinlääkärin tulee voida määrätä kilpailu keskeytettäväksi, jos hän arvioi, ettei eläinten hyvinvoinnille koituvaa vaaraa saada poistettua. Esimerkkinä keskeyttämistä vaativasta tilanteesta voisi olla äärimmäinen helle.

51 § Eläintarhan eräät tehtävät

On hienoa, että eläintarhat osallistetaan entistä vahvemmin luonnonvaraisen eläimistön suojeluun ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen.

60 § Ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva seura- ja harrastuseläinten pito

Ilmoituksenvaraisuus on tärkeää valvonnan mahdollistamiseksi. Valvontaan tulee turvata resurssit ja velvoittaa eläintenpitäjät myös omavalvontaan. Ilmoitusvelvollisuudesta tulee tiedottaa riittävästi.

64 § Eläinten lopetus

Eläinten nopean ja kivuttoman lopetuksen vaatimuksen tulee koskea kaikkia eläimiä ja tilanteita.

Eläin tulee tainnuttaa aina ennen lopetusta, jos lopettamiseen käytettävä menetelmä ei muuten johda välittömästi eläimen kuolemaan.

Lainsäädännön tulee päivittyä niin, että uudet hyväksi todetut menetelmät ja tekniikat otetaan nopeasti käyttöön.

On tärkeää, että eläintä ei saa lopettaa minkäänlaisessa viihdetarkoituksessa.

76 § Valvonnan yleiset periaatteet

Riittävät resurssit eläinten hyvinvointisäännösten valvontaan tulee turvata, valvonta tulee olla mahdollista myös virka-ajan ulkopuolella.

82 § Asiantuntijan ja avustajan käyttäminen

Valvontaviranomaisen mahdollisuus käyttää asiantuntijaa ja avustajaa on tarpeellinen uudistus.

88 § Eräiden viranomaisten ja muiden tahojen ilmoitusvelvollisuus

Tässä pykälässä mainittujen ammattiryhmien ilmoitusvelvollisuus on hyvä asia, joka mahdollistaa eläimille tehokkaammin avunsaannin.

106 § Luvan- ja ilmoituksenvaraista toimintaa koskevat rekisterit

Mielestämme rekisterien kehittäminen on hyvä asia, koska se mahdollistaa tehokkaamman valvonnan ja säästää resursseja.